

Inleidende informatie d.d. 10 maart 2024

Veel meer dakloze arbeidsmigranten in Nederland dan gedacht: zeker 6000

Arbeidsmigranten die uit de EU naar Nederland komen om te werken, zijn zeer kwetsbaar om op straat te belanden. Zodra ze hun baan kwijtraken, verliezen ze vaak ook snel hun woning. Uit een rondgang van RTL Nieuws blijkt dat het er zeker 6000 zijn, maar waarschijnlijk nog veel meer.

Een voorbeeld is de Hongaarse Bobby. Hij kwam al in 2018 naar Nederland en werkte in verschillende hotels, deed allerhande klussen via uitzendbureaus. Maar toen hij zijn werk kwijtraakte, ging het snel: "Je wordt gewoon op straat gezet", zegt hij.

Sindsdien slaapt hij in een tent in Amsterdam. In de ochtend gaat hij naar een dagopvang voor een kop koffie, om te douchen of voor schone kleren. Het maakt het vinden van nieuw werk lastig.

Minstens 6000 arbeidsmigranten dakloos

Bobby's verhaal staat niet op zichzelf. Uit een rondgang van RTL Nieuws blijkt dat minstens 6000 arbeidsmigranten in Nederland op straat leven. Waarschijnlijk zijn het er in werkelijkheid nog veel meer, omdat er maar twee organisaties zijn die cijfers bijhouden: De Regenboog in Amsterdam en **Barka** in veertien andere steden.

In veel gemeenten leven ook dakloze EU-migranten. De meeste gemeenten weren niet hoeveel.

Landelijke organisaties zoals Valente en Het Leger des Heils houden geen cijfers bij, maar maken zich wel zorgen. Ze herkennen ook dat het om een groeiende groep gaat, zo laten ze weten.

Oververtegenwoordigd onder daklozen

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn er in Nederland 26.600 daklozen. Dat zou betekenen dat arbeidsmigranten hier een flink deel van uitmaken. Dat terwijl migranten uit de EU maar 3 procent van de Nederlandse bevolking uitmaken.

Daarbij moet wel vermeld worden dat veel daklozenorganisaties stellen dat het CBS het aantal daklozen, zowel uit Nederland als uit de rest van de EU, ruim onderschat.

Scheiding tussen bed en baan

Wat de situatie voor veel arbeidsmigranten zo precair maakt, is dat ze voor hun huisvesting vaak afhankelijk zijn van hun werkgever, legt maatschappelijk werker Michael uit: "Als je het een kwijt bent, ben je ook het ander kwijt."

Michael, werkt voor De Regenboog, een organisatie uit Amsterdam die een dagopvang opende speciaal voor dakloze arbeidsmigranten. Daar ziet hij hoe kwetsbaar deze groep is: **"Eigenlijk zijn het wegwerparbeidskrachten.** Als de productie niet doorloopt, als iemand ziek wordt, als iemand te moeilijk is, dan zijn ze eigenlijk gelijk hun baan kwijt."

Veel arbeidsmigranten werken via een uitzendbureau. Uitzendkrachten die hun baan verliezen, hebben nog vier weken het recht om in hun woning te blijven, zegt uitzendbrancheorganisatie ABU. In de praktijk lijkt lang niet elk uitzendbureau zich hieraan te houden.

['Ze proberen het gewoon'](#)

Vakbond FNV zegt nog regelmatig gebeld te worden door uitzendkrachten die **binnen een dag na hun ontslag hun huis uit moeten.** "Als we dan contact opnemen om te horen wat het verhaal is, trekken de bureaus de uithuisplaatsing vaak terug. Oftewel: ze proberen het gewoon", zegt FNV-bestuurslid Petra Bolster.

Ook Bobby stond heel snel op straat: "Misschien dat je nog tot de middag mag blijven. En het interesseert ze echt niet of je bijvoorbeeld je loon nog niet hebt gekregen, of buiten je schuld om niet op je werk kon komen."

Verschillende hulporganisaties die RTL Nieuws sprak, herkennen dit beeld. Ook zeggen ze dat veel arbeidsmigranten zelf niet goed op de hoogte zijn van hun rechten, wat hen extra kwetsbaar maakt.

[Rechten](#)

Het is een misverstand dat EU-migranten hier helemaal geen rechten hebben, vertelt Dion Kramer, universitair docent Europees Recht. "Iemand die heeft gewerkt in een andere EU-lidstaat, moet nog een half jaar als werknemer worden behandeld."

Dat betekent dat diegene dezelfde rechten heeft als een Nederlandse werknemer. Dat geldt voor bijvoorbeeld een UWV-uitkering, maar dus ook voor daklozenopvang. Ook de Immigratie- en Naturalisatiedienst bevestigt dat 'EU-migranten in principe hetzelfde recht op opvang' hebben. Maar gemeenten, die verantwoordelijk zijn voor de opvang van daklozen, lijken dit lang niet altijd te weten.

Wat in de praktijk vaak gebeurt is dat gemeenten een zogenaamde 'vijfjaarsregeling' hanteren, vertelt Kramer. Dat betekent dat EU-migranten moeten aantonen al vijf jaar in Nederland te wonen en werken, voordat ze opvang krijgen.

[Taalbarrière](#)

Het klopt dat, volgens Europese regels, een EU-migrant pas na vijf jaar dezelfde rechten heeft als een Nederlandse staatsburger. Maar tot die tijd heeft een arbeidsmigrant uit de EU dus in ieder geval een half jaar, en in sommige gevallen langer, dezelfde rechten als een Nederlandse werknemer.

Vaak weten ze dat zelf ook niet, vertelt maatschappelijk werker Michael. Er is een taalbarrière en ze kennen hun weg niet in de Nederlandse bureaucratie. **"Zo hebben ze vaak wel recht op UWV-uitkeringen, maar die vragen ze eigenlijk nooit aan."**

Leven op straat, of teruggaan?

Als arbeidsmigranten eenmaal op straat zijn beland, kan het snel gaan. Michael: "Je ziet veel drank- en drugsmisbruik, maar dat is ook een beetje een overlevingstactiek." Het leven op straat is zwaar, en hoe langer iemand op straat leeft, hoe moeilijker het wordt om weer aan het werk te gaan.

Daarom proberen hulporganisaties sommige daklozen te begeleiden bij een terugkeer naar hun thuisland. Soms lukt dat, zeker als mensen nog familie in hun land hebben. Maar voor anderen, zoals de Hongaarse Bobby, is het geen optie.

Allebei zijn ouders zijn overleden en hij heeft weinig meer met Hongarije, waar de economische situatie slecht is. "Alleen als ik nog slechter zou willen leven, is teruggaan een mogelijkheid."

Reactie Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

In een reactie stelt het ministerie zich bewust te zijn van dit probleem, al stammen de laatste cijfers die zij kennen nog uit 2021. Ook wijst het ministerie op maatregelen die sinds vorig jaar zijn genomen: "De informatievoorziening is verbeterd, het wetsvoorstel rondom toelating tot de uitzendbranche is ingediend bij de Tweede Kamer, **en er zijn steeds meer steden die gebruik maken van de diensten van stichting Barka, die kwetsbare dakloze EU-burgers begeleidt naar zorg, werk en thuisland.**"

Ook ziet het ministerie dat 'er bedrijven en uitzendbureaus zijn die niet hun verantwoordelijkheid nemen', en lopen gemeenten aan tegen krapte op de woningmarkt. Het ministerie ziet vooruitgang, maar: "We zijn er nog lang niet."

Stichting Barka bekommert zich over de groeiende groep Oost-Europese daklozen

Oost-Europese daklozen: een moeilijke groep die geen recht heeft op opvang. De enige organisatie die zich over hen bekommert is Barka, een landelijke organisatie met een grote afdeling in Eindhoven.

Bij stichting Barka kunnen Oost-Europese migranten terecht voor hulp. Mensen die een werk zoeken, geen dak boven hun hoofd hebben of terug willen naar hun eigen land bijvoorbeeld. Door gesprekken en andere hulp wil de organisatie de mensen helpen terug naar de maatschappij te keren. Door hun feitelijke terugkeer te organiseren naar hun land van herkomst, wordt overlast in Nederland verminderd of voorkomen.

Barka ziet dat er de laatste tijd steeds meer migranten langskomen die hulp nodig hebben. De focus ligt op Utrecht, Den Haag, Rotterdam, Eindhoven, Tilburg, Arnhem en Nijmegen.

Vertrouwensband

Barbara ziet dat de groei van het aantal Oost-Europese daklozen komt door de uitzendbureaus. "De migranten tekenen contracten, die niet vertaald zijn in hun eigen taal. Wanneer er geen werk voor ze is, worden ze op straat gezet."

Gemeenten blijven dakloze migrant opvang weigeren

Dakloze Oost-Europese arbeidsmigranten hebben recht op opvang, maar krijgen die vaak niet. Een tool die gemeenten moet helpen, is vertraagd.

Gemeenten weigeren Oost-Europese daklozen ten onrechte voor de nachtopvang, [meldt](#) het *Nederlands Dagblad*. Dat is in strijd met de wet, zegt Dion Kramer, docent Europees recht aan de VU Amsterdam. Ook deze migranten hebben recht op nachtopvang.

Uithuiszetting

Arbeidsmigranten die uit landen als Polen naar Nederland komen, worden vaak gehuisvest door hun werkgever. Op ontslag volgt daardoor doorgaans in rap tempo een uithuiszetting. De Poolse Renata en haar Litouwse partner Saulus [moesten](#) na hun ontslag bij een uitzendbureau uit de provincie Utrecht, binnen een kwartier hun woning verlaten. 'Als uitzendbureaus coulant zijn, hebben migranten 48 uur de tijd om te vertrekken', vertelde FNV-bestuurder Petra Bolster eerder aan [NOS](#). Gecombineerd met het feit dat Oost-Europeanen vaak geen sociaal vangnet hebben in Nederland, leidt het tot oververtegenwoordiging van de groep onder daklozen.

Toename daklozen

Al in 1994 werd Stichting Barka opgericht, om het groeiende aantal Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten dat op straat moet leven te helpen. Vorig jaar sloeg Barka alarm: de stichting schat dat er zo'n 5000 van deze arbeidsmigranten dakloos zijn. In sommige steden nam het aantal daklozen uit de regio in 2022 met 30 tot 50 procent toe.

De misstanden eindigen niet op het moment dat een arbeidsmigrant op straat belandt. Hoewel ook een arbeidsmigrant als werknemer in Nederland recht heeft op opvang, stellen gemeenten extra eisen, bijvoorbeeld het tonen van loonstrookjes. Volgens maatschappelijke [organisaties](#) zouden gemeenten soms al opvang weigeren als iemand een Pools accent heeft.

Onrechtmatig onderscheid

Dat het weigeren van opvang in strijd is met de wet, kan voor gemeenten niet als een verrassing komen. Vorig jaar stuurden verschillende hulporganisaties uit Breda, Rotterdam, Amsterdam, Utrecht en Den Haag een brandbrief aan de Tweede Kamer en aan staatssecretaris Maarten van Ooijen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Volgens de organisaties meten gemeenten met twee maten, waarbij ze onderscheid maken tussen Europese migranten en andere daklozen. **'Een onderscheid wat in veel gevallen niet rechtmatig is en wat moet worden gestopt'.**